

EMBERI ERŐFORRÁSOK MINISZTERIUMA

52 322 01 Segédkönyvtáros

Komplex szakmai vizsga

Szóbeli vizsgatevékenység

A vizsgafeladat megnevezése: A könyvtári rendszer működésére, a könyvtári olvasószolgálatra és tájékoztatásra vonatkozó szakmai ismeretek

A vizsgafeladat időtartama: 20 perc (felkészülési idő 15 perc, válaszadási idő 5 perc)

A vizsgafeladat értékelési súlyaránya: 30%

A 315/2013. (VIII. 28.) Korm. rendelet 3. § (2) bekezdésében foglaltak alapján a szakmai vizsga szóbeli tételét a 000734/2018 – 5520 számon kiadom.

Jóváhagyta:

MÁSOLAT

Az eredeti okirattal mindenben
megegyező hiteles másolat.

Borosán Beáta
főosztályvezető-helyettes

2018

NEMZETI SZAKKÉPZÉSI ÉS FELNŐTTKÉPZÉSI HIVATAL

Érvényes: 2018. 10. 26-tól

Szakképesítés: 52 322 01 Segédkönyvtáros

Szóbeli vizsgatevékenység

A vizsgafeladat megnevezése: A könyvtári rendszer működésére, a könyvtári olvasószolgálatra és tájékoztatásra vonatkozó szakmai ismeretek

A vizsgafeladat ismertetése: (a szóbeli vizsgatevékenység témakörei) a könyvtárakra és a könyvtárosokra vonatkozó jogszabályok és előírások; a nyilvános könyvtári ellátás; a könyvtártípusok jellemzői; az Országos Dokumentumellátási Rendszer; a Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszer; a Könyvtári Intézet szolgáltatásai; a könyvtárosi etika alapelvei; a könyvtáros képzés szerkezete; a könyvtáros szakmai szervezetek, a szakmai kapcsolattartás fórumai; a gyerekek könyvtári ellátása; a hátrányos helyzetű felhasználók ellátása
Teendők adott olvasószolgálati és tájékoztatási szituációkban

A tételekhez segédeszközök nem használhatók.

A feladatsor első részében található 1-20-ig számozott vizsgakérdéseket ki kell nyomtatni, majd a lapokat pontosan kettévágni. Ezek lesznek a húzótételek.

A második részben található a tanári példány, mely az értékelést segíti.

Szakképesítés: 52 322 01 Segédkönyvtáros

Szóbeli vizsgatevékenység

A vizsgafeladat megnevezése: A könyvtári rendszer működésére, a könyvtári olvasószolgálatra és tájékoztatásra vonatkozó szakmai ismeretek

1. A. A nyilvános könyvtárak. Miért vált szükségessé a hazai könyvtárügy jogszabályi hátterének megújítása a kilencvenes években? Mutassa be az 1997. évi CXL. törvény előkészítésének folyamatát, kialakulásának körülményeit! Térjen ki a törvény általános jellemzőire! Sorolja fel a jogszabály alapján a nyilvános könyvtárak alapkövetelményeit és alapfeladatait!

1. B. A városi könyvtárba egy 71 éves nagymama és 5 éves unokája szeretne beiratkozni. Mutassa be a beiratkozás folyamatát a lehetséges kedvezmények bemutatásával!

Szakképesítés: 52 322 01 Segédkönyvtáros

Szóbeli vizsgatevékenység

A vizsgafeladat megnevezése: A könyvtári rendszer működésére, a könyvtári olvasószolgálatra és tájékoztatásra vonatkozó szakmai ismeretek

2. A. Könyvtárhasználat, a könyvtárak fenntartása és irányítása. Részletezze az 1997. évi CXL. törvény alapján a könyvtárhasználók jogait és a könyvtárhasználat feltételeit! Sorolja fel, hogy milyen feladatai vannak a fenntartónak és az ágazati irányításnak a jogszabály szerint!

2. B. A felhasználó úgy hozza vissza a kikölcsönzött könyvet, hogy abból 15 oldal hiányzik. Mondja el, hogy mi a teendője ilyen esetben a könyvtárosnak!

Szakképesítés: 52 322 01 Segédkönyvtáros

Szóbeli vizsgatevékenység

A vizsgafeladat megnevezése: A könyvtári rendszer működésére, a könyvtári olvasószolgálatra és tájékoztatásra vonatkozó szakmai ismeretek

- 3. A. A nyilvános könyvtári ellátás működésének feltételei. Részletezze az 1997. évi CXL. törvény alapján a nyilvános könyvtári rendszer működését segítő központi szolgáltatásokat! Adjon áttekintést a könyvtáraknak nyújtott szakmai szolgáltatásokról!**
- 3. B. Egy fővárosi fiókkönyvtárban a felhasználó olyan dokumentumhoz szeretne hozzájutni, amely nincs meg a könyvtár állományában. Mutassa be a vonatkozó könyvtári szolgáltatásokat!**

Szakképesítés: 52 322 01 Segédkönyvtáros

Szóbeli vizsgatevékenység

A vizsgafeladat megnevezése: A könyvtári rendszer működésére, a könyvtári olvasószolgálatra és tájékoztatásra vonatkozó szakmai ismeretek

- 4. A. Az 1997. évi CXL. törvény követő jogszabályai. Milyen részterületek szabályozására ad felhatalmazást a törvény? Emelje ki a vonatkozó kormányrendeletek és miniszteri rendeletek lényeges elemeit!**
- 4. B. A városi könyvtár egyik felhasználójának egy tanulmánykötet egyik tanulmányára van szüksége. A kötet két példányban van meg a könyvtárban: az egyiket már kikölcsönözték, a másik a kézikönyvtári állományban található. Hogyan lehet a felhasználó igényét kielégíteni?**

Szakképesítés: 52 322 01 Segédkönyvtáros

Szóbeli vizsgatevékenység

A vizsgafeladat megnevezése: A könyvtári rendszer működésére, a könyvtári olvasószolgálatra és tájékoztatásra vonatkozó szakmai ismeretek

5. A. A nemzeti könyvtár helye a magyar könyvtári rendszerben. Hogyan jelenik meg a nemzeti könyvtár fogalma az 1997. évi CXL. törvényben?

5. B. Az Országos Széchényi Könyvtár beiratkozó pultjánál egy felhasználó arról érdeklődik: mi az oka annak, hogy ebben a könyvtárban nem lehet könyveket kölcsönözni.

Szakképesítés: 52 322 01 Segédkönyvtáros

Szóbeli vizsgatevékenység

A vizsgafeladat megnevezése: A könyvtári rendszer működésére, a könyvtári olvasószolgálatra és tájékoztatásra vonatkozó szakmai ismeretek

6. A. A tudományos és szakkönyvtárak helye a magyar könyvtári rendszerben. Hogyan jelenik meg a tudományos és szakkönyvtárak fogalma az 1997. évi CXL. törvényben?

6. B. A felsőoktatási könyvtárban az egyetem egyik oktatója másnapi órájához olyan tudományos folyóirat tanulmányát szeretné megkapni, amely a könyvtár állományából hiányzik. Mondja el, hogy mi a teendője ilyen esetben a könyvtárosnak!

Szakképesítés: 52 322 01 Segédkönyvtáros

Szóbeli vizsgatevékenység

A vizsgafeladat megnevezése: A könyvtári rendszer működésére, a könyvtári olvasószolgálatra és tájékoztatásra vonatkozó szakmai ismeretek

7. A. A közkönyvtárak helye a magyar könyvtári rendszerben. Hogyan jelennek meg a megyei hatókörű városi könyvtár feladatai az 1997. évi CXL. törvényben? Mutassa be a települési könyvtári ellátás jogszabályi vonatkozásait!

7. B. A megyei hatókörű városi könyvtárban egy felhasználó olyan dokumentumhoz szeretne hozzájutni, amely megvan a könyvtár állományában, de kikölcsönözték. Mutassa be a vonatkozó könyvtári szolgáltatásokat!

Szakképesítés: 52 322 01 Segédkönyvtáros

Szóbeli vizsgatevékenység

A vizsgafeladat megnevezése: A könyvtári rendszer működésére, a könyvtári olvasószolgálatra és tájékoztatásra vonatkozó szakmai ismeretek

8. A. Az iskolai könyvtárak helye a magyar könyvtári rendszerben. Hogyan határozza meg az iskolai könyvtárak feladatait a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény és a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet alapján?

8. B. A városi könyvtárba könyvtáros-tanár szeretne beiratkozni. Mondja el a beiratkozás folyamatát a lehetséges kedvezmények bemutatásával!

Szakképesítés: 52 322 01 Segédkönyvtáros

Szóbeli vizsgatevékenység

A vizsgafeladat megnevezése: A könyvtári rendszer működésére, a könyvtári olvasószolgálatra és tájékoztatásra vonatkozó szakmai ismeretek

9. A. Könyvtárosnak lenni: foglalkozás vagy hivatás? Részletezze, hogy a könyvtáros milyen etikai elvek mentén gyakorolja könyvtárosi tevékenységét!

9. B. Lakcímmel nem rendelkező személy szeretné használni a városi könyvtár szolgáltatásait. Milyen lehetőségeket tud neki felajánlani az olvasószolgálatban dolgozó könyvtáros?

Szakképesítés: 52 322 01 Segédkönyvtáros

Szóbeli vizsgatevékenység

A vizsgafeladat megnevezése: A könyvtári rendszer működésére, a könyvtári olvasószolgálatra és tájékoztatásra vonatkozó szakmai ismeretek

10. A. A könyvtárosképzés kialakulása és szerkezete Magyarországon. Sorolja fel a könyvtáros szakképesítés megszerzésének lehetőségeit, nevezze meg a lehetséges képzési szinteket! Milyen továbbképzési lehetőségek állnak a könyvtári szakemberek rendelkezésére a 32/2017. (XII. 12.) EMMI rendelet alapján?

10. B. Könyvtáros kolléga szeretne beiratkozni egy országos szakkönyvtárba. Mondja el a beiratkozás folyamatát a lehetséges kedvezmények bemutatásával!

Szakképesítés: 52 322 01 Segédkönyvtáros

Szóbeli vizsgatevékenység

A vizsgafeladat megnevezése: A könyvtári rendszer működésére, a könyvtári olvasószolgálatra és tájékoztatásra vonatkozó szakmai ismeretek

11.A. A Könyvtári Intézet helye és funkciói a magyar könyvtári rendszerben.

Részletezze, milyen jogszabályok alapján jött létre az Intézet, térjen ki a jogelőd tevékenységének rövid bemutatására is! Milyen feladatokat határoz meg az 1997. évi CXL. törvény az Intézet számára? Soroljon fel további, az Intézet által nyújtott szolgáltatásokat!

11. B. A városi könyvtárban egy felhasználó arról érdeklődik: szerepel-e a könyvtár a nyilvános könyvtárak jegyzékén. Magyarázza el a jegyzékre kerülés lehetséges módját és körülményeit!

Szakképesítés: 52 322 01 Segédkönyvtáros

Szóbeli vizsgatevékenység

A vizsgafeladat megnevezése: A könyvtári rendszer működésére, a könyvtári olvasószolgálatra és tájékoztatásra vonatkozó szakmai ismeretek

12. A. A szakmai kapcsolattartás fórumai a hazai könyvtárügyben. Mutassa be a nagyobb könyvtáros szakmai szervezetek tevékenységét! Nevezzen meg néhány szakmai folyóiratot, térjen ki legfontosabb jellemzőikre! A hagyományos formák mellett milyen elektronikus felületei vannak a szakmai kapcsolattartásnak és a könyvtárakkal kapcsolatos információszerzésnek?

12. B. Sorolja fel, hogy milyen olvasószolgálati statisztikai adatokat szolgáltatathat a könyvtáros a fenntartó számára!

Szakképesítés: 52 322 01 Segédkönyvtáros

Szóbeli vizsgatevékenység

A vizsgafeladat megnevezése: A könyvtári rendszer működésére, a könyvtári olvasószolgálatra és tájékoztatásra vonatkozó szakmai ismeretek

13. A. Az Országos Dokumentumellátási Rendszer a szolgáltató könyvtárak szempontjából. Mutassa be az ODR létrejöttének körülményeit, jogszabályi háttérét, küldetését! Határozza meg működésének pénzügyi feltételeit! Melyek a szolgáltató könyvtárak a vonatkozó jogszabály szerint?

13. B. A városi könyvtár olvasószolgálatán egy felhasználó olyan dokumentumhoz szeretne hozzájutni, amely csak külföldi könyvtárból szerezhető be. Hogyan teljesíthető a kérés?

Szakképesítés: 52 322 01 Segédkönyvtáros

Szóbeli vizsgatevékenység

A vizsgafeladat megnevezése: A könyvtári rendszer működésére, a könyvtári olvasószolgálatra és tájékoztatásra vonatkozó szakmai ismeretek

14. A. Az Országos Dokumentumellátási Rendszer a kérő könyvtárak szempontjából. Mutassa be az ODR létrejöttének körülményeit, jogszabályi háttérét, küldetését! Mondja el a könyvtárközi kérés teljesítésének folyamatát, térjen ki a külföldről kielégíthető kérés esetére is! Jellemezze a különböző szolgáltatási formák előnyeit és hátrányait!

14. B. A városi könyvtárban egy idős hölgy nem hajlandó megadni a jogszabályban kötelezően előírt személyes adatok egyikét, így nem tud beiratkozni. Milyen könyvtárhasználati lehetőségeket ajánlhat fel a könyvtáros ebben a helyzetben?

Szakképesítés: 52 322 01 Segédkönyvtáros

Szóbeli vizsgatevékenység

A vizsgafeladat megnevezése: A könyvtári rendszer működésére, a könyvtári olvasószolgálatra és tájékoztatásra vonatkozó szakmai ismeretek

15. A. A Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszer. Részletezze a KSZR célját, jogszabályi háttérét! Határozza meg működésének alapelveit és pénzügyi feltételeit!

15. B. A községbe érkező könyvtárbuszon egy gimnazista diák történelmi tárgyú dolgozat anyaggyűjtéséhez kér segítséget. Mi a teendője ebben az esetben a könyvtárosnak?

Szakképesítés: 52 322 01 Segédkönyvtáros

Szóbeli vizsgatevékenység

A vizsgafeladat megnevezése: A könyvtári rendszer működésére, a könyvtári olvasószolgálatra és tájékoztatásra vonatkozó szakmai ismeretek

16. A. Gyerekek a közkönyvtárban. Milyen egyedi vonások jellemzik a gyermekkönyvtári ellátást? Mutassa be az olvasóvá válás folyamatát!

16. B. Gimnáziumban tanító történelemtanár szeretne beiratkozni a városi könyvtárba. Mondja el a beiratkozás folyamatát a lehetséges kedvezmények bemutatásával!

17. A. Mozgásukban korlátozott felhasználók könyvtári ellátása. Nyugdíjasok a könyvtárban. Mutassa be a fogyatékkal élők esélyegyenlőségét biztosító jogszabályi hátteret! Hogyan felelhet meg a könyvtár az egyenlő bánásmód elvének? Milyen könyvtári szolgáltatások nyújthatók a mozgásukban eltérő mértékben korlátozott felhasználók számára? Milyen – élethelyzetüknek megfelelő – lehetőségeket biztosíthat a könyvtár a nyugdíjasok számára?

17. B. A városi könyvtárban egy felhasználó kölcsönözni szeretne, de a kölcsönzési nyilvántartás alapján megállapítható, hogy a nála lévő kötetek kölcsönzési határideje lejárt. Mondja el a könyvtáros teendőit!

18. A. Siket, nagyothalló felhasználók könyvtári ellátása. Kismamák a könyvtárban. Mutassa be a fogyatékkal élők esélyegyenlőségét biztosító jogszabályi hátteret! Hogyan felelhet meg a könyvtár az egyenlő bánásmód elvének? Milyen könyvtári szolgáltatások nyújthatók a siket és nagyothalló felhasználók számára? Milyen – élethelyzetüknek megfelelő – lehetőségeket biztosíthat a könyvtár a kismamák számára?

18. B. A városi könyvtár egyik felhasználója szeretné meghosszabbítani a nála lévő dokumentumok kölcsönzési határidejét. Mondja el a könyvtáros teendőit!

19. A. Vak, gyengén látó felhasználók könyvtári ellátása. Szociálisan hátrányos helyzetűek (munkanélküliek) a könyvtárban. Mutassa be a fogyatékkal élők esélyegyenlőségét biztosító jogszabályi háttérrel! Hogyan felelhet meg a könyvtár az egyenlő bánásmód elvének? Milyen könyvtári szolgáltatások nyújthatók a vak és gyengén látó felhasználók számára? Milyen – élethelyzetüknek megfelelő – lehetőségeket kínálhat a könyvtár a munkanélküliek számára?

19. B. A községi könyvtár egy felhasználója elveszítette olvasójegyt, és arról érdeklődik, hogy mikor jár le a nála lévő dokumentumok kölcsönzési határideje. Mutassa be, hogyan tud segíteni ebben a helyzetben a könyvtáros!

20. A. Nemzetiségek (nemzeti és etnikai kisebbségek) könyvtári ellátása. Mutassa be a nemzetiségek esélyegyenlőségét biztosító jogszabályi háttérrel! Hogyan felelhet meg a könyvtár az egyenlő bánásmód elvének? Milyen könyvtári szolgáltatások nyújthatók a nemzeti kisebbségek számára? Milyen lehetőségeket kínálhat a könyvtár a roma felhasználók számára?

20. B. A községi könyvtár egyik felhasználója elveszített egy korábban általa kikölcsönzött könyvet. Mondja el a könyvtáros teendőit!

AZ ÉRTÉKELÉS SZEMPONTJAI

Tanári példány

1. A. A nyilvános könyvtárak. Miért vált szükségessé a hazai könyvtárügy jogszabályi hátterének megújítása a kilencvenes években? Mutassa be az 1997. évi CXL. törvény előkészítésének folyamatát, kialakulásának körülményeit! Térjen ki a törvény általános jellemzőire! Sorolja fel a jogszabály alapján a nyilvános könyvtárak alapkövetelményeit és alapfeladatait!

Kulcsszavak, fogalmak:

- Nemzetközi trendek a könyvtárügyben (információs társadalom)
- Társadalmi, gazdasági, politikai változások a kilencvenes években Magyarországon
- A magyarországi könyvtárak helyzete a 80-as, 90-es években (ágazati irányítás, fenntartás, finanszírozás, humán erőforrás, együttműködés)
- A nyilvánosság fogalma, szolgáltatás- és felhasználóközpontúság, a finanszírozás törvényi szintű szabályozása
- A törvény 54. és 55. paragrafusában rögzített alapkövetelmények és alapfeladatok

1. B. A városi könyvtárba egy 71 éves nagymama és 5 éves unokája szeretne beiratkozni.

Mutassa be a beiratkozás folyamatát a lehetséges kedvezmények bemutatásával!

Kulcsszavak, fogalmak:

- Ingyenes beiratkozás az 1997. évi CXL. törvény 56. paragrafusa alapján
- A beiratkozáshoz szükséges adatok köre az 1997. évi CXL. törvény 57. paragrafusa alapján
- A jótálló személye
- A felhasználóval való kommunikáció során alkalmazott módszerek

2. A. Könyvtárhasználat, a könyvtárak fenntartása és irányítása. Részletezze az 1997. évi CXL. törvény alapján a könyvtárhasználók jogait és a könyvtárhasználat feltételeit! Sorolja fel, hogy milyen feladatai vannak a fenntartónak és az ágazati irányításnak a jogszabály szerint!

Kulcsszavak, fogalmak:

- Ingyenes alapszolgáltatások, a beiratkozás körülményei az 1997. évi CXL. törvény II. fejezete alapján (pl. kötelező személyes adatok a beiratkozáskor, mentesség a beiratkozási díj alól)
- A könyvtárhasználati szabályzatra vonatkozó megállapítások (tartalma, nyilvánosságra hozatala)
- A fenntartó teendői és a miniszter hatásköre az 1997. évi CXL. törvény 68. és 69. paragrafusa alapján

2. B. A felhasználó úgy hozza vissza a kikölcsönzött könyvet, hogy abból 15 oldal hiányzik. Mondja el, hogy mi a teendője ilyen esetben a könyvtárosnak!

Kulcsszavak, fogalmak:

- A hiányzó oldalak pótlásának módjai (másolat készíttetése és kifizettetése, a bekötés költségei)
- A teljes dokumentum pótlásának módjai (ugyanaz a kiadás, másik kiadás)
- A felhasználóval való kommunikáció során alkalmazott módszerek

3. A. A nyilvános könyvtári ellátás működésének feltételei. Részletezze az 1997. évi CXL. törvény alapján a nyilvános könyvtári rendszer működését segítő központi szolgáltatásokat! Adjon áttekintést a könyvtáraknak nyújtott szakmai szolgáltatásokról!

Kulcsszavak, fogalmak:

- Országos dokumentumellátási rendszer kialakítása, kötelezpéldány szolgáltatás stb.
- Központi szolgáltatások az 1997. évi CXL. törvény 60. paragrafusára alapján (pl. informatikai hálózat fejlesztése, ODR működtetése, ISBN és ISSN számok kiadása)
- Könyvtári szakemberek képzése, továbbképzése; könyvtári és információs szolgáltatás; könyvtárhasználattal kapcsolatos kutatások, fejlesztések stb.

3. B. Egy fővárosi fiókkönyvtárban a felhasználó olyan dokumentumhoz szeretne hozzájutni, amely nincs meg a könyvtár állományában. Mutassa be a vonatkozó könyvtári szolgáltatásokat!

Kulcsszavak, fogalmak:

- Az adott felhasználói igény kielégítésének lehetséges módjai (átirányítás, könyvtárközi ellátás)
- A könyvtárközi dokumentumszolgáltatás igénybevétele lehetséges módjai
- A felhasználóval való kommunikáció során alkalmazott módszerek

4. A. Az 1997. évi CXL. törvény követő jogszabályai. Milyen részterületek szabályozására ad felhatalmazást a törvény? Emelje ki a vonatkozó kormányrendeletek és miniszteri rendeletek lényeges elemeit!

Kulcsszavak, fogalmak:

- Felhatalmazások az 1997. évi CXL. törvény 100. paragrafusa alapján
- Kötelesepéldány szolgáltatás, a nyilvános könyvtárak jegyzékének vezetése, Országos Dokumentumellátási Rendszer stb.
- A könyvtári szakemberek szervezett képzési rendszere, könyvtári szakértői tevékenység, könyvtári szakfelügyelet, Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszer stb.

4. B. A városi könyvtár egyik felhasználójának egy tanulmánykötet egyik tanulmányára van szüksége. A kötet két példányban van meg a könyvtárban: az egyiket már kikölcsönözték, a másik a kézikönyvtári állományban található. Hogyan lehet a felhasználó igényét kielégíteni?

Kulcsszavak, fogalmak:

- Helybenhasználat
- Másolatkészítés
- A dokumentum előjegyzése
- A felhasználóval való kommunikáció során alkalmazott módszerek

5. A. A nemzeti könyvtár helye a magyar könyvtári rendszerben. Hogyan jelenik meg a nemzeti könyvtár fogalma az 1997. évi CXL. törvényben?

Kulcsszavak, fogalmak:

- A nemzeti könyvtárak egyedi jellemzői (patriotikum stb.)
- Az Országos Széchényi Könyvtár alapfeladatai (hungarikum, kötelespéldány, nemzeti bibliográfia, Magyar Országos Közös Katalógus stb.)
- Az Országos Széchényi Könyvtár szerepe a központi szolgáltatások megvalósításában.

5. B. Az Országos Széchényi Könyvtár beiratkozó pultjánál egy felhasználó arról érdeklődik: mi az oka annak, hogy ebben a könyvtárban nem lehet könyveket kölcsönözni.

Kulcsszavak, fogalmak:

- Az Országos Széchényi Könyvtár mint nemzeti könyvtár megőrző funkciója
- Az Országos Széchényi Könyvtár vonatkozó szolgáltatásai (beiratkozás, helyben használat)
- A felhasználóval való kommunikáció során alkalmazott módszerek

6. A. A tudományos és szakkönyvtárak helye a magyar könyvtári rendszerben. Hogyan jelenik meg a tudományos és szakkönyvtárak fogalma az 1997. évi CXL. törvényben?

Kulcsszavak, fogalmak:

- A tudományos és szakkönyvtárak egyedi jellemzői
- A tudományos és szakkönyvtárak alapfeladatai (szakterületi szakirodalmi és információs szolgáltatások stb.)
- Az országos szakkönyvtárak és az állami egyetemi könyvtárak szerepe a központi szolgáltatások megvalósításában.

6. B. A felsőoktatási könyvtárban az egyetem egyik oktatója másnapi órájához olyan tudományos folyóirat tanulmányát szeretné megkapni, amely a könyvtár állományából hiányzik. Mondja el, hogy mi a teendője ilyen esetben a könyvtárosnak!

Kulcsszavak, fogalmak:

- Az adott felhasználói igény kielégítésének lehetséges módjai
- A könyvtárközi dokumentumszolgáltatás igénybevételének lehetséges módjai
- A felhasználóval való kommunikáció során alkalmazott módszerek

7. A. A közkönyvtárak helye a magyar könyvtári rendszerben. Hogyan jelennek meg a megyei hatókörű városi könyvtár feladatai az 1997. évi CXL. törvényben? Mutassa be a települési könyvtári ellátás jogszabályi vonatkozásait!

Kulcsszavak, fogalmak:

- A megyei hatókörű városi könyvtár a fenntartásra vonatkozó változások tükrében
- A megyei hatókörű városi könyvtárak alapkövetelményei és alapfeladatai, az 1997. évi CXL. törvény 66. paragrafusában állami feladatként előírt további tevékenységei
- A települési könyvtárak alapkövetelményei és alapfeladatai, az 1997. évi CXL. törvény 65. paragrafusában előírt további tevékenységei

7. B. A megyei hatókörű városi könyvtárban egy felhasználó olyan dokumentumhoz szeretne hozzájutni, amely megvan a könyvtár állományában, de kikölcsönözték. Mutassa be a vonatkozó könyvtári szolgáltatásokat!

Kulcsszavak, fogalmak:

- Az adott felhasználói igény kielégítésének lehetséges módjai
- A könyvtárközi dokumentumszolgáltatás igénybevételének lehetséges módjai
- A felhasználóval való kommunikáció során alkalmazott módszerek

8. A. Az iskolai könyvtárak helye a magyar könyvtári rendszerben. Hogyan határozza meg az iskolai könyvtárak feladatait a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény és a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet alapján?

Kulcsszavak, fogalmak:

- Az iskolai könyvtári ellátás a fenntartásra vonatkozó változások tükrében
- Az iskolai könyvtár alapfeladatai a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet alapján
- A könyvtáros-tanár személye és tevékenysége az iskolai könyvtárban

8. B. A városi könyvtárba könyvtáros-tanár szeretne beiratkozni. Mondja el a beiratkozás folyamatát a lehetséges kedvezmények bemutatásával!

Kulcsszavak, fogalmak:

- A lehetséges beiratkozási kedvezmények a 6/2001. (I. 17.) kormányrendelet 3. és 4. paragrafusa alapján
- A beiratkozáshoz szükséges adatok köre az 1997. évi CXL. törvény 57. paragrafusa alapján
- A felhasználóval való kommunikáció során alkalmazott módszerek

9. A. Könyvtárosnak lenni: foglalkozás vagy hivatás? Részletezze, hogy a könyvtáros milyen etikai elvek mentén gyakorolja könyvtárosi tevékenységét!

Kulcsszavak, fogalmak:

- A könyvtári szakember és a könyvtáros fogalma az 1997. évi CXL. törvényben
- A könyvtáros által betartandó könyvtári vonatkozású jogszabályok
- A magyar könyvtárosság etikai kódexének létrejötte

9. B. Lakcímmel nem rendelkező személy szeretné használni a városi könyvtár szolgáltatásait. Milyen lehetőségeket tud neki felajánlani az olvasószolgálatban dolgozó könyvtáros?

Kulcsszavak, fogalmak:

- Beiratkozás nélkül igénybe vehető szolgáltatások az 1997. évi CXL. törvény 56. paragrafusa szerint
- A beiratkozás feltételei (jótálló)
- A felhasználóval való kommunikáció során alkalmazott módszerek

Szakképesítés: 52 322 01 Segédkönyvtáros

Szóbeli vizsgatevékenység

A vizsgafeladat megnevezése: A könyvtári rendszer működésére, a könyvtári olvasószolgálatra és tájékoztatásra vonatkozó szakmai ismeretek

10.A. A könyvtárosképzés kialakulása és szerkezete Magyarországon. Sorolja fel a könyvtáros szakképesítés megszerzésének lehetőségeit, nevezze meg a lehetséges képzési szinteket! Milyen továbbképzési lehetőségek állnak a könyvtári szakemberek rendelkezésére a 32/2017. (XII. 12.) EMMI rendelet alapján?

Kulcsszavak, fogalmak:

- A magyar könyvtárosképzés kezdetei
- A könyvtárosképzés helye a bolognai folyamatban
- Iskolarendszeren kívüli könyvtárosképzés
- Szakmai továbbképzési programok és egyéb továbbképzési formák

10.B. Könyvtáros kolléga szeretne beiratkozni egy országos szakkönyvtárba. Mondja el a beiratkozás folyamatát a lehetséges kedvezmények bemutatásával!

Kulcsszavak, fogalmak:

- A lehetséges beiratkozási kedvezmények a 6/2001. (I. 17.) kormányrendelet 3. paragrafusa alapján
- A beiratkozáshoz szükséges adatok köre az 1997. évi CXL. törvény 57. paragrafusa alapján
- A felhasználóval való kommunikáció során alkalmazott módszerek

11.A. A Könyvtári Intézet helye és funkciói a magyar könyvtári rendszerben. Részletezze, milyen jogszabályok alapján jött létre az Intézet, térjen ki a jogelőd tevékenységének rövid bemutatására is! Milyen feladatokat határoz meg az 1997. évi CXL. törvény az Intézet számára? Soroljon fel további, az Intézet által nyújtott szolgáltatásokat!

Kulcsszavak, fogalmak:

- Az Intézet jogállása és feladatai az 1997. évi CXL. törvény és a 6/2000. (III. 24.) NKÖM rendelet alapján
- A Könyvtártudományi és Módszertani Központ mint jogelőd
- Az Intézet szakmai szolgáltatásai a könyvtárak és a könyvtári rendszer számára (feladatok az ágazati irányítástól, nyilvános könyvtárak jegyzéke, fölőspéldány-koordináció, gyerekirodalmi adatbázis stb.)

11.B. A városi könyvtárban egy felhasználó arról érdeklődik: szerepel-e a könyvtár a nyilvános könyvtárak jegyzékén. Magyarázza el a jegyzékre kerülés lehetséges módját és körülményeit!

Kulcsszavak, fogalmak:

- A nyilvános könyvtárak jegyzékére vonatkozó megállapítások az 1997. évi CXL. törvény 54. paragrafusában
- A nyilvános könyvtárak jegyzékének vezetésére vonatkozó 379/2017. (XII. 11.) kormányrendelet
- A felhasználóval való kommunikáció során alkalmazott módszerek

12.A. A szakmai kapcsolattartás fórumai a hazai könyvtárügyben. Mutassa be a nagyobb könyvtáros szakmai szervezetek tevékenységét! Nevezzen meg néhány szakmai folyóiratot, térjen ki legfontosabb jellemzőikre! A hagyományos formák mellett milyen elektronikus felületei vannak a szakmai kapcsolattartásnak és a könyvtárakkal kapcsolatos információszerzésnek?

Kulcsszavak, fogalmak:

- A Magyar Könyvtárosok Egyesülete és társult szervezetei (alapítás, tagság, feladatok, rendezvények)
- Az Informatikai és Könyvtári Szövetség (alapítás, tagság, feladatok, rendezvények)
- A szakmai folyóiratok profilja, kiadói, megjelenési gyakorisága
- Könyvtári levelezőlisták, információs oldalak

12.B. Sorolja fel, hogy milyen olvasószolgálati statisztikai adatokat szolgáltat a könyvtáros a fenntartó számára!

Kulcsszavak, fogalmak:

- A könyvtári statisztikai elemek
- Olvasószolgálati adminisztráció
- A felhasználóval való kommunikáció során alkalmazott módszerek

13.A. Az Országos Dokumentumellátási Rendszer a szolgáltató könyvtárak szempontjából. Mutassa be az ODR létrejöttének körülményeit, jogszabályi háttérét, küldetését! Határozza meg működésének pénzügyi feltételeit! Melyek a szolgáltató könyvtárak a vonatkozó jogszabály szerint?

Kulcsszavak, fogalmak:

- Könyvtárközi kölcsönzés – könyvtárközi dokumentumellátás
- Az ODR az 1997. évi CXL. törvényben és a 73/2013. (V. 28.) kormányrendeletben
- A rendszer működésének pénzügyi támogatása
- A szolgáltató könyvtárak csoportjai a rendelet alapján

13.B. A városi könyvtár olvasószolgálatán egy felhasználó olyan dokumentumhoz szeretne hozzájutni, amely csak külföldi könyvtárból szerezhető be. Hogyan teljesíthető a kérés?

Kulcsszavak, fogalmak:

- A külföldről teljesíthető könyvtárközi kérések menete, költségvonzata
- A felhasználóval való kommunikáció során alkalmazott módszerek

14.A. Az Országos Dokumentumellátási Rendszer a kérő könyvtárak szempontjából.

Mutassa be az ODR létrejöttének körülményeit, jogszabályi háttérét, küldetését!

Mondja el a könyvtárközi kérés teljesítésének folyamatát, térjen ki a külföldről kielégíthető kérés esetére is! Jellemezze a különböző szolgáltatási formák előnyeit és hátrányait!

Kulcsszavak, fogalmak:

- Könyvtárközi kölcsönzés – könyvtárközi dokumentumellátás
- Az ODR az 1997. évi CXL. törvényben és a 73/2013. (V. 28.) kormányrendeletben
- Lelőhely-meghatározás, a kérés lebonyolítása, a szolgáltatási formák ismertetése
- A külföldről kielégíthető kérés speciális menete

14.B. A városi könyvtárban egy idős hölgy nem hajlandó megadni a jogszabályban

kötelezően előírt személyes adatok egyikét, így nem tud beiratkozni. Milyen könyvtárhasználati lehetőségeket ajánlhat fel a könyvtáros ebben a helyzetben?

Kulcsszavak, fogalmak:

- Kötelező adatok megadása beiratkozáskor az 1997. évi CXL. törvény 57. paragrafusa alapján
- A beiratkozás nélkül igénybe vehető könyvtári szolgáltatások az 1997. évi CXL. törvény 56. paragrafusa alapján
- A felhasználóval való kommunikáció során alkalmazott módszerek

15.A. A Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszer. Részletezze a KSZR célját, jogszabályi háttérét! Határozza meg működésének alapelveit és pénzügyi feltételeit!

Kulcsszavak, fogalmak:

- A KSZR az 1997. évi CXL. törvényben és a 39/2013. (V. 31.) EMMI rendeletben
- A megyei hatókörű városi könyvtárak és a városi könyvtárak szerepe a KSZR-ben
- A szolgáltatás lehetséges formái
- A szolgáltatás megszervezésének menete

15.B. A községbe érkező könyvtárbuszon egy gimnazista diák történelmi tárgyú dolgozat anyaggyűjtéséhez kér segítségét. Mi a teendője ebben az esetben a könyvtárosnak?

Kulcsszavak, fogalmak:

- A beszélgetés lépései a konkrét felhasználói igény esetén
- A felhasználóval való kommunikáció során alkalmazott módszerek

16.A. Gyerekek a közkönyvtárban. Milyen egyedi vonások jellemzik a gyermekkönyvtári ellátást? Mutassa be az olvasóvá válás folyamatát!

Kulcsszavak, fogalmak:

- A könyvtáros személyisége, szerepe a gyermekkönyvtárban
- Felhasználók a gyermekkönyvtárban
- A gyermekkönyvtári munkát meghatározó egyéb tényezők (gyűjtőkori specialitások, tárgyi feltételek)
- A gyermekirodalom műfajai – az olvasóvá válás állomásai

16.B. Gimnáziumban tanító történelemtanár szeretne beiratkozni a városi könyvtárba.

Mondja el a beiratkozás folyamatát a lehetséges kedvezmények bemutatásával!

Kulcsszavak, fogalmak:

- A lehetséges beiratkozási kedvezmények a 6/2001. (I. 17.) kormányrendelet 4. paragrafusa alapján
- A beiratkozáshoz szükséges adatok köre az 1997. évi CXL. törvény 57. paragrafusa alapján
- A felhasználóval való kommunikáció során alkalmazott módszerek

17.A. Mozgásukban korlátozott felhasználók könyvtári ellátása. Nyugdíjasok a könyvtárban. Mutassa be a fogyatékkal élők esélyegyenlőségét biztosító jogszabályi hátteret! Hogyan felelhet meg a könyvtár az egyenlő bánásmód elvének? Milyen könyvtári szolgáltatások nyújthatók a mozgásukban eltérő mértékben korlátozott felhasználók számára? Milyen – élethelyzetüknek megfelelő – lehetőségeket biztosíthat a könyvtár a nyugdíjasok számára?

Kulcsszavak, fogalmak:

- Az 1998. évi XXVI. és a 2003. évi CXXV. törvény vonatkozó előírásai
- A fizikai akadálymentesítés lehetőségei
- Szolgáltatások mozgáskorlátozott felhasználók részére (pl. könyvek házhoz szállítása)
- Szolgáltatások nyugdíjas felhasználók részére (pl. felhasználóképzés)

17.B. A városi könyvtárban egy felhasználó kölcsönözni szeretne, de a kölcsönzési nyilvántartás alapján megállapítható, hogy a nála lévő kötetek kölcsönzési határideje lejárt. Mondja el a könyvtáros teendőit!

Kulcsszavak, fogalmak:

- A könyvtárhasználati szabályzat vonatkozó részei
- Eljárások vissza nem hozott dokumentumok esetén
- A felhasználóval való kommunikáció során alkalmazott módszerek

18.A. Siket, nagyothalló felhasználók könyvtári ellátása. Kismamák a könyvtárban.

Mutassa be a fogyatékkal élők esélyegyenlőségét biztosító jogszabályi hátteret!

Hogyan felelhet meg a könyvtár az egyenlő bánásmód elvének? Milyen könyvtári szolgáltatások nyújthatók a siket és nagyothalló felhasználók számára? Milyen – élethelyzetüknek megfelelő – lehetőségeket biztosíthat a könyvtár a kismamák számára?

Kulcsszavak, fogalmak:

- Az 1998. évi XXVI. és a 2003. évi CXXV. törvény vonatkozó előírásai
- A fizikai akadálymentesítés lehetőségei
- Szolgáltatások siket és nagyothalló felhasználók részére (pl. indukciós hurok)
- Szolgáltatások kismamák részére (pl. baba-mama klub)

18.B. A városi könyvtár egyik felhasználója szeretné meghosszabbítani a nála lévő dokumentumok kölcsönzési határidejét. Mondja el a könyvtáros teendőit!

Kulcsszavak, fogalmak:

- A kölcsönzés adminisztrációja
- A könyvtárhasználati szabályzat vonatkozó részei
- A felhasználóval való kommunikáció során alkalmazott módszerek

19.A. Vak, gyengén látó felhasználók könyvtári ellátása. Szociálisan hátrányos helyzetűek (munkanélküliek) a könyvtárban. Mutassa be a fogyatékkal élők esélyegyenlőségét biztosító jogszabályi háttérrel! Hogyan felelhet meg a könyvtár az egyenlő bánásmód elvének? Milyen könyvtári szolgáltatások nyújthatók a vak és gyengén látó felhasználók számára? Milyen – élethelyzetüknek megfelelő – lehetőségeket kínálhat a könyvtár a munkanélküliek számára?

Kulcsszavak, fogalmak:

- Az 1998. évi XXVI. és a 2003. évi CXXV. törvény vonatkozó előírásai
- A fizikai akadálymentesítés lehetőségei
- Szolgáltatások vak és gyengén látó felhasználók részére (pl. hangoskönyv)
- Szolgáltatások munkanélküliek részére (pl. számítógép-kezelői tanfolyam)

19.B. A községi könyvtár egy felhasználója elveszítette olvasójegyt, és arról érdeklődik, hogy mikor jár le a nála lévő dokumentumok kölcsönzési határideje. Mutassa be, hogyan tud segíteni ebben a helyzetben a könyvtáros!

Kulcsszavak, fogalmak:

- A kölcsönzés adminisztrációja
- A könyvtárhasználati szabályzat vonatkozó részei
- A felhasználóval való kommunikáció során alkalmazott módszerek

20.A. Nemzetiségek (nemzeti és etnikai kisebbségek) könyvtári ellátása. Mutassa be a nemzetiségek esélyegyenlőségét biztosító jogszabályi hátteret! Hogyan felelhet meg a könyvtár az egyenlő bánásmód elvének? Milyen könyvtári szolgáltatások nyújthatók a nemzeti kisebbségek számára? Milyen lehetőségeket kínálhat a könyvtár a roma felhasználók számára?

Kulcsszavak, fogalmak:

- Az 1997. évi CXL. és a 2003. évi CXXV. törvény vonatkozó előírásai
- Szolgáltatások a különböző hazai nemzetiségekhez tartozó felhasználók részére (központi szolgáltatások, megyei hatókörű városi könyvtárak stb.)
- Romák a könyvtárban – problémamegoldás, kommunikáció

20.B. A községi könyvtár egyik felhasználója elveszített egy korábban általa kikölcsönzött könyvet. Mondja el a könyvtáros teendőit!

Kulcsszavak, fogalmak:

- A könyvtárhasználati szabályzat vonatkozó részei
- A dokumentum pótlásának módjai (ugyanaz a kiadás, másik kiadás)
- A felhasználóval való kommunikáció során alkalmazott módszerek

